

FØRSTEHJÆLP

til hund og kat

DYREFONDDET

FØRSTEHJÆLP til hund og kat

Af dyrlæge Niels Wøldiche
og specialdyrlæge Finn Boserup

**Udgivet af:
DYREFONDET**

Ericaparken 23, 2820 Gentofte,
tlf. 39 56 30 00, www.dyrefondet.dk

December 2018

Tak til fotograferne:

Louise Engberg, Jette Kongensgaard,
Line Pedersen, Dorte Schmidt og Dreamstime

Layout: musogco.dk

Tryk: strandbygaard.dk

Denne tryksag er produceret CO₂-neutralt.

FØRSTEHJÆLP

til hund og kat

Om håndbogen

Denne håndbog er udelukkende tænkt som en vejledning i førstehjælp. Det vil sige, at du kan læse om, hvad du gør i det akutte skadestilfælde, når du står overfor et tilskadekommet dyr eller er i tvivl om, hvorvidt katten eller hunden er syg.

I håndbogen kan du også læse om førstehjælp ved sygdom, herunder hvilke sygdomstegn, man skal reagere på.

Håndbogen er absolut ikke en erstatning for et dyrlægebesøg og må derfor på ingen måde betragtes som en håndbog i behandling af hunde og katte.

Dyrefondet håber, at håndbogen kan vejlede alle, der kommer ud for at skulle yde førstehjælp til tilskadekomne dyr – og at bogen på den måde vil være til gavn for dyrene.

Undersøg, hvilke dyrlæger, der er i området og hvem der har døgnvagt

OM OS

FIND
DYRLÆGE

Vær forberedt på at ulykken kan ske

Ulykker og alvorlige sygdomme opstår ofte udenfor dyrlægens normale åbningstid. Du skal derfor på forhånd undersøge, hvor du kan få hjælp i den akutte situation. Undersøg hvilke dyrlæger, der har døgnvagtordning.

Det er altid en god ide, at have sin egen dyrlæges telefonnummer ved hånden. Og hvis dyret skal med på ferie, er det en god ide på forhånd at undersøge, hvor nærmeste dyrlæge eller dyrehospital er. Har du en smartphone, kan du hente den gratis applikation "Find Dyrlæge", der er tilgængelig i både App Store og på Android Market.

Kontakt altid den vagthavende dyrlæge inden dyret bringes til klinikken.

Hvis du ikke selv har mulighed for at transportere dyret til dyrlægen, er det fornuftigt at lave en aftale med et taxiselskab eller et transportfirma der kan.

Hvis du har kat, så bør du sørge for at have en transportkasse til din rådighed. Mange transportkasser kan skilles ad og stilles væk, men i en ulykkesituation er det ikke smart først at skulle finde skruetrækkeren frem og samle transportkassen.

Førstehjælp kan redde liv

En hurtig og korrekt indsats kan være med til at redde liv, forhindre yderligere uheld og bidrage til at lindre dyrets smerte.

GRUNDREGLER VED FØRSTEHJÆLP

- Bevar altid roen og nærm dig dyret på en stille og rolig måde
- Undgå at forværre skaden ved hårdhændet behandling
- Tal beroligende til dyret
- Stands eventuelle blødninger ved at trykke et stykke stof (gerne steril, hvis det er muligt) eller en tommelfinger direkte i såret
- Sørg for frie luftveje. Undersøg om dyret trækker vejret
- Hvis dyret ikke trækker vejret, forsøg med det samme, at give kunstigt åndedræt efter mund til snude metoden se s. 9
- Kontakt dyrlæge, dyreklinik eller dyrehospital telefonisk, så dyrlægen ved, at I er på vej
- Lad dyrlægen afgøre, hvor alvorlig skaden er. Forsøg aldrig selv at aflive et dyr, uanset hvor alvorlig skaden ser ud
- Ved bevidstløshed tjek, om hjertet slår ved at lægge hånden fladt på brystkassen lige bag venstre forben
- Hvis hjertet ikke slår, giv da hjertemassage se s. 10.

Rigtig hjælp redder liv
og lindrer smerter

Syge dyr kan både bide og kradse
Vær rolig overfor dyret

Tænk på, at et dyr, der er bange og har ondt, kan finde på at bide og kradse, så nærm dig dyret med forsigtighed

Det er vigtigt, at du nærmer dig dyret roligt og samtidig taler beroligende til det. Selv hvis det er dit eget dyr, skal du være opmærksom på, at dyret måske vil forsvare sig ved at bide eller kradse. Hvis det er muligt, kan det derfor være en god ide at lægge en snudesnor på hunden. Sørg så vidt muligt for at holde dyret varmt – læg et tæppe, en frakke eller lignende over dyret inden og under transporten.

Sådan lægges snudesnor på hunde

Hvis det er muligt og forsvarligt, er det klogt at give større hunde et bånd om snuden for at undgå at blive bidt.

Snudesnor må ikke anvendes, hvis hunden har åndedrætsproblemer, eller hvis der er sket skader på brystkassen. Den må aldrig anvendes til kortsnudedede racer (for eksempel boxere) og heller ikke, hvis man (selv kortvarigt) forlader hunden.

En simpel snudesnor kan laves af en tyk blød snor, gazebind eller en strimmel stof. Længden skal være ca. halvanden meter. Om hundens snude lægger man et dobbelt halvstik med de løse ender under kæben. Træk i enderne indtil båndet ligger fast om snuden uden at stramme. Bind derefter enderne fast i en sløjfe bag hundens ører. Kontroller at hunden ånder normalt. Hvis hunden får vejrtrækningsproblemer, løsnes snoren og fjernes helt, ligeså snart det er muligt og forsvarligt.

Transport af det tilskadekomne dyr til dyrlæge

Al hårdhændet behandling og transport kan forværre dyrets tilstand og øge risikoen for shock (den medicinske betegnelse for chok). Tal hele tiden roligt og kærligt til dyret.

Et tilskadekommet dyr vil automatisk selv indtage den stilling, der giver mindst smerte. Hvis hunden ikke kan gå, må man bære den med største forsigtighed, men hvis det er muligt, er det bedst, hvis hunden selv kan gå ind i bilen. Den bedste måde at løfte et større tilskadekommet dyr på er ved at anvende en plade eller bære. På den måde trækkes dyret forsigtigt hen på pladen eller båret, og dyret flyttes med mindst mulig bevægelse i kroppen. En anden måde at bære et større dyr på, er i et kraftigt tæppe, der bæres af to eller flere personer.

En mindre hund eller en kat kan forsigtigt rulles ind i et tæppe, en jakke eller lignende.

Når dyret løftes, tager man et godt og fast greb i nakkeskindet, og med den anden hånd løfter man under dyrets bagkrop, så man har lidt styr på dyrets hoved. Der skal løftes forsigtigt. Hvis det ikke har været muligt at lægge snudesnor, er det vigtigt, at man for, at mindske risikoen for at blive bidt i hovedet, drejer det væk fra hundens hoved, idet man løfter.

Hvis det er muligt, er det selvfølgelig mest sikkert at anbringe det tilskadekommet dyr i et transportbur eller en kasse inde i bilen.

Undgå at flytte dyret
mere end højst nødvendigt

Ublid behandling øger risikoen
for shock

Sørg for frie luftveje

Nødvendig viden ved førstehjælp

Åndedræt

Når du henvender dig til dyrlægen, vil du blive spurgt, om dyret trækker vejret normalt.

Start din førstehjælp

- Kontroller at der er frie luftveje i mund og svælg (rens eventuelt for jord og andre fremmedlegemer)
- Trækker dyret vejret? Lyt på luftvejene og se på brystkassen
- Undersøg tungens og svælgets farve. Er den blå eller blålig tyder det på åndedrætsbesvær eller kvælning
- Kontroller om hjertet slår. Føl med fingrene på brystet under venstre forbens "armhule".

Dyret ånder ikke > Start kunstigt åndedræt

Kunstigt åndedræt (mund-til-snude-metoden)

- Læg dyret på siden
- Læg dig på knæ ved siden af hovedet
- Luk dyrets mund og om hold kæben, så luften ikke kan slippe ud den vej
- Foretag en dyb indånding og placer din mund over dyrets snude
- Blæs roligt ind og kontroller at dyrets brystkasse hæver sig. Hvis dyret er lille, skal du passe på med at blæse for kraftigt
- Vent på at dyret selv ånder ud
- Dette gentages i et regelmæssigt tempo fem-ti gange i minuttet
- Føl efter hjerteslag på venstre side af brystkassen
- Gentag indtil dyret selv ånder regelmæssigt. Ånder dyret ikke efter 15-20 minutter af egen kraft, er det nytteløst at fortsætte.

Dyrets hjerte slår ikke > Start hjertemassage

Blæs roligt ind,
og lad dyret selv ånde ud

Temperaturen måles
Pulsen måles
Tæl åndedrag

Hjertemassage

Hjertemassage gives, hvis man ikke kan føle hjerteslag og dyret ikke ånder.

- Dyret lægges forsigtigt på højre side, og med flad hånd presser man fire-seks gange i minuttet brystkassen sammen lige bag venstre forben
- Efter et par minutter holdes en kort pause for at tjekke, om hjertet er begyndt at slå, og om dyret er begyndt at trække vejret
- Hvis ikke man i løbet ca. 15-20 minutter har fået hjertet til at slå, er chancerne meget små, for at det sker.

Førstehjælp ved forskellige former for uheld

Er du i tvivl om, hvorvidt din hund eller kat er syg, er det en god idé at måle dyrets temperatur. Temperaturen måles med et almindelig digitalt termometer ved at smøre lidt vaseline på spidsen af det og forsigtigt føre det et par centimeter ind i dyrets endetarm. Temperaturen aflæses, når termometeret bipper.

Pulsen finder man enten ved at føle på dyrets brystkasse og tælle hjerteslagene eller ved at føle på inder siden af låret. Her kan pulsen tydeligt mærkes.

Åndedrætsfrekvensen finder man ved at tælle, hvor mange gange dyrets brystkasse hæver sig i et minut. For at finde ud af, hvorvidt et dyr trækker vejret, kan man holde et hår op foran dyrets næsebor. Hvis dyret ånder, vil man tydelig kunne se håret bevæge sig i takt med åndedrættet.

Normalværdi	Temperatur (grader celsius)	Puls (slag i minuttet)	Åndedræt (åndedrag i minuttet)
Hund	37,5-39*	60-140	10-30
Kat	38,0-38,5	110-180	20-30

* Efter motion kan hundens temperatur nå 40 grader celsius uden det er tegn på feber.

Shock

I alle former for uheld, er der risiko for at dyret går i shock (den medicinske betegnelse for chok). Shock optræder især i forbindelse med forbrændinger, overfald og ved trafikulykker. Også hårdhændet behandling og uforsigtig transport af et tilskadekommet dyr kan fremkalde shock. Dyret får en hurtig, overfladisk vejrtrækning og en hurtig, svag puls. Dyret virker fjern og kroppen føles kold. Slimhinderne i øjnene og i munden bliver blege.

Behandling

Hold dyret i ro. Undgå uro og støj. Sørg for, at dyret holdes varmt ved at lægge et tæppe eller lignende over det. Det er livsvigtigt, at dyret kommer i behandling hos dyrlægen hurtigst muligt. Transporten skal gå hurtigt, men skånsomt.

Førstehjælp ved skader på benene

Hvis dyret ikke vil støtte på et eller flere ben, kan der være tale om benbrud, ledskred eller kraftige forvridninger.

Behandling

Kan man konstatere, at benbruddet er åbent, må man forsigtigt forsøge at tildække det åbne sår, således at såret ikke forurenes yderligere. Herefter bringes dyret straks til dyrlæge, for at få det smertedækket og behandlet.

Lad dyrlægen vurdere
skadens omfang

Bidsår kan se uskyldige ud, men der kan være fare for bylddannelser under huden

Ved brud på ben eller knogler er det vigtigt at dyret holdes stille, så skaden ikke forværres.

Som lægperson skal man ikke begynde at stille diagnoser, og ej heller begynde at forsøge at lægge støttebandager af nogen art, men derimod varsomt få dyret transporteret til dyrlægen.

Førstehjælp ved bidsår

Selv om bidsår måske ved første øjekast ikke ser alvorlige ud, er det den type sår, der oftest giver komplikationer i form af infektioner, bylddannelse og koldbrand i hud og muskler.

Er der nogen tvivl, om bidsåret blot er en hudafskrabning eller om det går gennem huden, skal det undersøges af en dyrlæge, som kan sikre, at der ikke støder komplikationer til, og som samtidig kan give dyret smertestillende behandling.

Behandling

Hvis det er muligt, klip forsigtigt hårene væk omkring såret og vask med mildt sæbevand eller skyl med klorhexidin. Hvis såret er helt overfladisk, vil den behandling være tilstrækkelig. Hvis bidet går gennem huden, skal dyrlægen kontaktes – uanset hvor lille hullet er. Bidsår i øjne og ved øjenomgivelserne skal altid tilses og behandles af en dyrlæge.

Førstehjælp ved blødninger, indvendige

Ved indre blødninger kan man umiddelbart ikke fastslå deres omfang. Nogle gange vil man kunne se lidt blod fra næse, øre eller mund og eventuelt fra endetarm eller kønsåbning. Men i de fleste tilfælde er der intet synligt blod. Tegn på indre blødninger er, at dyret trækker vejret hurtigt, og at slimhinder i øjne og mund bliver blege, men man vil aldrig være i tvivl om, at dyret er kommet så alvorligt tilskade, at det skal til dyrlægen med det samme.

Behandling

Hold dyret varmt og i ro og transporter det hurtigt, men skånsomt til dyrlægen.

Førstehjælp ved blødninger, udvendige

Der er to former for udvendige blødninger

Veneblødninger: Blodet er mørkerødt og løber i en jævn strøm.

Arterie (pulsåre) blødninger: Blodet er klart rødt og løber i en ujævn, pumpende strøm.

Behandling

Synlige blødninger forsøges standset med et rent stykke stof, naturligvis gerne et sterilt kompres, men hvis det ikke er til rådighed, er det vigtigere at få standset blødningen end at undgå urenheder i såret. Som regel er såret i øvrigt allerede blevet inficeret under skaden.

Slimhinder bliver blege
Svag puls – hurtig vejrtrækning

Pres stoffet eller kompresset mod såret og hold det der, indtil blødningen er standset. Læg en forbindelse, der er så stram, at der er et let tryk mod såret. Lad kompresset eller forbindingen ligge, indtil dyret når frem til dyrlægen – også selv om det ser ud til at blødningen er standset – den kan let begynde igen, når forbindelse eller kompres fjernes.

Førstehjælp ved brandsår (skoldninger, forbrændinger)

Forbrændinger sker oftest ved at kogende vand, kaffe og lignende spildes ned over dyret. På grund af pelsen kan det ofte være svært at afgøre, hvor alvorlig og omfattende skaden er.

Behandling

Brandsår skal altid behandles med det samme. Skyl det forbrændte område med masser af vand. Brug koldt vand fra hanen i mindst 20 minutter. Under transporten til dyrlægen er det en god ide, at det forbrændte område stadig holdes nedkølet med nogle våde klude.

Førstehjælp ved drukning

Drukneulykker er heldigvis sjældne, da de fleste katte og hunde er gode svømmere.

De fleste drukneulykker sker om vinteren, når et dyr går ud på tynd is på en sø, og falder gennem isen.

Det er vanskeligt for dyret at komme op igen, og det iskolde vand gør, at dyrets kræfter hurtigt forsvinder. Husk, at hvis isen ikke kan bære dit dyr, kan den heller ikke bære dig. Og selv om søen ikke er særlig dyb, kan bunden være så blød, at du synker ned i mudder.

Tilkald hjælp. Få fat i en stige samt et reb, der fastgøres om livet på den person, der kravler ud på stigen, der er lagt på isen. Personen kan ved hjælp af rebet blive trukket tilbage på fast grund, hvis isen skulle bryde.

Behandling

Når dyret er kommet op på landjorden, løfter man det op i bagkroppen et øjeblik, så vandet kan løbe ud af lungerne igen. Giv om nødvendigt kunstigt åndedræt ved mund-til-snude-metoden. Sørg for at dyret holdes så varmt som muligt og søg dyrlæge.

Pas på tynd is om vinteren
Tilkald hjælp
Vandet skal ud af lungerne
Hold dyret varmt
Forsøg genoplivning

Sluk for strømmen
Genoplivning, mund-til-snude
Dyret holdes under observation

Førstehjælp ved elektriske stød

Dyr bider en gang imellem i ledninger og kan derved få elektrisk stød. Det giver brandsårsskader i munden, og der kan opstå åndedrætsbesvær, krampe og bevidstløshed.

Behandling

Sluk for strømmen før du forsøger at fjerne ledningen fra dyrets mund. Hvis dyret er bevidstløs og ikke trækker vejret, giv da kunstigt åndedræt efter mund-til-snude-metoden og søg dyrlæge. Dyret behandles i øvrigt som beskrevet under afsnittet "Shock".

Det er vigtigt, at dyr, der har været udsat for stød, holdes under observation et par timer bagefter. Er der tegn på skader i munden – for eksempel ved kraftig savlen – bør mundhulen undersøges af en dyrlæge.

Førstehjælp ved forgiftninger

Forgiftninger opstår af mange årsager. Gifte – herunder rengøringsmidler – kan optages ved indånding, gennem mund og tarm. Nogle planter er giftige, og noget medicin til mennesker er giftigt for dyr. Derfor skal man aldrig give sit dyr medicin, der er beregnet til mennesker.

Symptomerne er lige så forskellige som giftstofferne, men som oftest er der tale om en eller flere af følgende: nedstemthed, opkastninger, diarre, kraftig savlen, krampe, blødninger fra tarmen eller urinvejene, åndedrætsbesvær og bevidstløshed.

Behandling

Hvis du ved, hvilket giftstof, der er tale om, kan behandlingen blive mere målrettet, så tag derfor original emballage eller navnet på medikamentet med til dyrlægen.

Er der tale om giftstof, der kan optages gennem huden, skylles der med rigelige mængder vand. Forsøg aldrig at fremkalde opkastninger, hvis giftstoffet er indtaget gennem munden. Der kan være tale om en ætsende gift. Ved enhver mistanke om forgiftning skal man altid søge dyrlæge hurtigst muligt.

Førstehjælp ved indtagelse af fremmedlegemer

Hvis du ved eller har mistanke om, at dyret har spist eller slugt noget, det ikke burde, som for eksempel sten, træstykker, sokker, diverse skarpe genstande, babysutter, gummi- og plasticlegetøj eller andet, skal du omgående kontakte dyrlægen.

Førstehjælp ved hedeslag

Hedeslag ses især hos dyr, der efterlades i parkerede biler, hos ældre svagelige dyr, der overanstreges i varmt vejr og hos kortsnude hunde og katte, der har problemer med vejtrækningen.

Det er vigtigt, at være opmærksom på, at udestuer og drivhuse kan fungere fint som gemmesteder specielt for katte – de kan måske godt komme ind, men har svært ved at komme ud – især hvis døren i mellemtiden er blevet lukket. Sådanne steder kan blive de rene bageovne. Dyr med hedeslag hiver og gisper efter vejret, og hvis ikke dyret reddes ud i tide, vil det dø.

Efterlad ikke dyr
i parkerede biler

Dyret hiver og gisper efter vejret
Afkøling og ro

Ser du et dyr med disse symptomer efterladt alene i en parkeret bil, bør du kontakte politiet der evt. giver dig lov til at slå ruden ind for at redde dyret.

Behandling

Placer dyret i skygge – meget gerne med god ventilation. Nedkøl dyrets hovedet med kolde klude eller en ispose. Du kan også overbruse hele dyret med koldt vand fra hanen. Hvis der ikke ses bedring i løbet af få minutter, må dyrlægen kontaktes.

Førstehjælp ved hugormebid og insektstik

Hugormebid er heldigvis sjældne, men hvis du færdes i lyngområder eller andre steder, hvor du ved, at der er hugorme, bør du på forhånd have fundet ud af, hvor den nærmeste dyrlæge med vagt bor – og husk at ringe i forvejen, så dyrlægen kan være klar, når du kommer.

Symptomerne på et hugormebid er to bidemærker lige ved siden af hinanden svarende til de to gifttænder. Der ses hævelse i området omkring biddet. Ligeledes kan der opstå besværet vejrtrækning, dyret kan gå i shock (den medicinske betegnelse for chok) og blive bevidstløs.

Behandling

Hugormebid kræver altid hurtig dyrlægeassistance. Dyret skal gerne bringes til dyrlæge indenfor 30 minutter. Under transporten er det vigtigt at holde dyret i ro.

Bi- og hvepsestik er hyppige skader på hunde og katte, da de ofte jager disse insekter og eventuelt sluger dem.

Tegnene på insektstik er pludseligt opstået hævelser på ben eller i hovedet. Besværet vejrtrækning og i værste fald bevidstløshed.

Enkelte dyr er overfølsomme overfor gifte fra hugorm og insekter og vil få betydelig åndenød. I sådanne tilfælde er meget hurtig indsats nødvendig, idet dyret ellers kvæles på grund af væskeophopning i lungerne. Hvis du ved, at din kat eller hund er overfølsom for insektstik, er det en god ide at tale med dyrlægen om at have medicin liggende, så du selv kan starte behandlingen hurtigt.

Behandling

Ved insektstik på benene og andre dele af kroppen end hovedet, køles området ned, men hvis der opstår egentlige hævelser, kræves der dyrlægebehandling. Insektstik i mund, svælg og hoved kræver hurtig dyrlægeassistance.

Ætsninger behandles ligesom brandsår med masser af vand

Krampe

Krampe hos dyr kan fremkaldes af mange forskellige årsager. De mest almindelige årsager er epilepsi, forgiftninger, beskadigelse af hjernen og sygdomme i hjerne eller rygmarv. Anfaldene varer sjældent mere end to-tre minutter.

Behandling

Undgå at flytte på eller bære dyret under krampeanfaldene. Undgå at dyret slår hovedet på hårde genstande under anfaldet. Stik hverken dine hænder eller træpinde eller andet i munden på dyret for at forhindre det i at bide sig i tungen.

Kontakt dyrlægen.

Sår i poterne

Sår i poterne er hyppige skader på hunde og katte. Ofte viser dyret ikke, at det har skåret sig og derfor opdages det først, når dyret begynder at halte, slikker sig på poten eller det bløder.

Behandling

Såret vaskes med mildt sæbevand eller skylles med klorhexidin, indtil al snavs og eventuelt blod er fjernet. Derefter tørres poten forsigtigt. Er der tale om dybe sår skal dyrlægen altid kontaktes, da der er risiko for stivkrampe.

Mindre sår kan eventuelt beskyttes med en forbinding. Husk den ikke må ligge for stramt og skal tages af igen hurtigst muligt.

Førstehjælp ved ætsninger

Ætsninger opstår enten ved kontakt med stærke syrer eller stærke baser. Dyr vil så godt som aldrig drikke sådanne emner, men kan få ætsninger på huden, hvis den kommer i kontakt med sådanne stoffer. Vær dog meget opmærksom på at katte oftest vil begynde at slikke væsken af huden og pelsen og på den måde også optage det gennem munden.

Behandling

Skyl med rigeligt helst lunkent vand og søg dyrlægeassistance med det samme. Hvis du ved, hvilket ætsende middel, dyret har været i kontakt med, så tag det med til dyrlægen. Det kan hjælpe til at gøre behandlingen mere effektiv.

Førstehjælp ved øjensskader

Øjensskader ses oftest i forbindelse med slagsmål eller trafikulykker. Dyr med store og fremstående øjne har en større risiko for skader og for at øjet falder ud af øjenhulen i forbindelse med bidskader i hovedet.

Behandling

I tilfælde hvor øjet er alvorligt beskadiget eller falder ud af øjenhulen, kræver det hurtig dyrlægeassistance. Man må aldrig selv prøve at presse øjet tilbage på plads. I stedet er det godt at holde øjet fugtigt med et fugtigt, rent lommetørklæde eller lignende på vej til dyrlægen.

Vær opmærksom på ændringer, også de små, i dit dyrs adfærd

Meget små rifter i øjnenes omgivelser kan renses med natriumklorid, øjenbadevand, sterilt saltvand eller rent, lunkent vand. Husk, at selv om en skade måske ser ufarlig ud for dig, så kan der være skader eller reaktioner inde i øjet, som du ikke kan se.

Værd at holde øje med dyrets almene tilstand

Husk altid at være opmærksom på ændringer i dyrets normale adfærd. Sådanne små ændringer er ofte den eneste måde, som din hund eller kat kan vise, at den ikke er rask. Og husk også, at fortælle dyrlægen om de små ændringer, som du har observeret.

Du er sammen med dit dyr dag og nat, dyrlægen er kun sammen med dyret i cirka 15 minutter, så dine observationer er vigtige. Hvis hunden eller katten for eksempel ikke er lige så aktiv, som den plejer at være, kan det være et tegn på, der er noget galt. Hvis du har mistanke om det, er det altid en god ide, at starte med at tage dyrets temperatur.

Ændrer din hund eller kat sig pludseligt mentalt, kan det også være tegn på sygdom. Nogle hunde og katte bliver meget stille, andre kan blive mere aggressive, når de har ondt. Kontakt hellere dyrlægen én gang for meget end én gang for lidt - for dyrets skyld. I det følgende gennemgås de ændringer, du især skal være opmærksom på.

Fordøjelsesforstyrrelser

Her tænkes på appetitændringer, opkastning, diarre eller tegn på forstoppelse.

Så længe katten eller hunden ellers virker glad, drikker vand, og spiser lidt, kan du fodre med noget skånekost, der enten kan købes færdigt eller som man selv kan lave.

Giv små portioner af let fordøjelige produkter som ris, pasta, kartoffelmos, torskerogn, fiskeboller, kogt kylling eller kogt mager fisk.

Hvis dyret bliver ved med at kaste op og ikke har afføring, er der en risiko for tarmslyng eller at et fremmedlegeme sidder fast i tarmen. Hvis dyret bliver tiltagende sløj og drikker mindre og mindre, er der fare på færde. I sådanne tilfælde, skal hunden undersøges af en dyrlæge. Hvis dyret kører på halen eller slikker sig omkring endetarmsåbningen, kan analkirtlerne være hævede eller betændte. Kan man ikke selv tømme dem eller er der betændelse, skal der dyrlægeassistance til.

Luftvejsproblemer

Udflåd fra det ene eller begge næsebor kan være tegn på en forbigående infektion, men ophører udflåddet ikke på få dage, skal man gå til dyrlæge. Udflåd fra både næse og øjne tyder på en generel infektion, der skal undersøges af en dyrlæge.

Hoste og besværet vejrtrækning kan være tegn på dårligt hjerte. Hoste og træthed kan være tegn på kennelhoste, lungebetændelse eller infektion med hjerte- eller lungeorm. Fælles for patienter med hoste er, at hvis ikke det forsvinder på få dage, bør det undersøges nærmere.

Ved fortsatte ændringer kontakt dyrlægen

Øget kløe i huden i mere end et par dage, bør altid undersøges af en dyrlæge

Øre og hudproblemer

Hvis et dyr får et fremmedlegeme i øret, vil det ryste kraftigt på hovedet og som oftest tage poten op til øret.

Hvis man ikke uden hjælpemidler kan se fremmedlegemet, skal man lade være med at prøve at fjerne det selv. Risikoen er, at man i stedet for at tage det op af øregangen skubber det længere ned.

Mange dyr får flåter på huden primært i sommerperioden. De skal fjernes, så snart man opdager dem, og der kan benyttes særlige flåttænger, der kan købes på apoteker. Flåttangreb kan forebygges med et middel, der månedligt dryppes på huden eller med midler i tabletform. Hvis der kommer hævelse eller rødme i området, hvor en flåt har siddet, er der risiko for infektion f.eks. med borreliabakterien, der kan føre til sygdommen borreliose eller med flavivirus, der kan give TBE (flåtbåren hjernebetændelse).

Om sommeren kan der akut opstå små områder af huden, der bliver betændte – såkaldte "hot spots". Klip hårene væk i området, rens med en 0,05 % klorhexidinopløsning og gnid klorhexidincreme ind i huden flere gange dagligt.

Hvis kløen og rødmen ikke er stærkt aftagende på få dage, må man til dyrlæge. I det hele taget bør øget kløe i huden, der står på i mere end et par dage, altid undersøges af en dyrlæge.

Dyr med lang pels – specielt katte med langt hår – får somme tider hårfiltre, hvis pelsplejen ikke er effektiv nok. Klip dem forsigtigt af uden at klippe i huden. Hvis dyret ikke vil acceptere behandlingen, må det bedøves og ordnes hos dyrlægen.

Halthed

Halthed skyldes, at noget gør ondt i et eller flere ben. Det kan være problemer i poter, med kløer, forvridninger, ledskred og brækkede ben. Ved ledskred og brækkede ben vil dyret overhovedet ikke støtte på benet, og så skal dyrlægen kontaktes med det samme.

Ved forvridninger vil dyret ofte støtte på benet, men halte. Sådant halt-hed skal aftage i løbet af et døgn, ellers bør dyrlægen kontaktes. Hvis dyret slikker eller bider sig i poterne, er det ofte betændelse mellem trædepuderne eller irritation fra fugt eller vejsalt. Skyl poterne grundigt i lunkent, rent vand, se efter, om der skulle sidde en torn eller lignende, og hvis symptomerne ikke er væk på få dage, må man til dyrlæge.

Hvis det pludseligt bløder fra en pote, er det formentligt enten en klo, der er brækket eller et sår i trædepuden. Husk, at der er risiko for infektion, der hurtigt kan brede sig til tåknoglerne, så hvis skaden ikke er meget lille, bør poten undersøges af dyrlægen.

Hos katte ses halthed ofte i forbindelse med slagsmål med andre katte. Et ben hæver og bliver meget ømt, og katten vil ikke tillade, at man rører ved området. Som oftest er der tale om begyndelsen til en byld, og dyrlægeassistance er påkrævet.

Halthed kan skyldes: Poteproblemer, forvridninger, ledskred eller brækkede ben

Halthed hos kat kan også ses efter slagsmål

Tænder

Manglende appetit og dårlig ånde kan være tegn på betændelse i munden, paradentose eller andre tandproblemer. Det er vigtigt, at katte og hunde fra de er ganske små lærer at få børstet tænder og få kigget tænderne efter. Det årlige sundhedseftersyn bør omfatte et tand- og tandkødstjek, da hunde og katte uden at vise de store symptomer meget let kan have tandproblemer med smerte og ubehag med risiko for at tabe nogle af tænderne.

Husapotek:

- Lokalbedøvende salve til brug ved insektstik
- Blødgørende salve til brug på tørre poter og tørre hudområder, for eksempel på albuer
- 0,05 % klorhexidin opløsning til overfladisk desinfektion
- Klorhexidinsalve til desinfektion af overfladiske, rengjorte skrammer
- Vat, tamponer, gazebind og sok til beskyttelse af beskadiget pote
- Natriumklorid øjenbadevand til rensning af øjne og øjenomgivelser
- Pincet, flåttang, negleklipper og en saks til klipning af forbindsstoffer.

**HUSK ALDRIG AT BRUGE MENNESKEMEDICIN.
HUSK, AT DET ER BEDRE AT SPØRGE DYRLÆGEN
EN GANG FOR MEGET, END EN GANG FOR LIDT.**

Hvad gør man ...

Finder du en tilsyneladende herreløs kat eller hund, der er kommet til skade, yder du førstehjælp som beskrevet i denne håndbog. Derefter kontakter du Dyrenes Vagtcentral på 1812.

Er dyret mærket enten med chip eller øretatovering, kan ejeren oftest findes via Falck, dyrlæge eller politi. Hunde skal være registreret i Dansk Hunderegister, mens det er frivilligt at registrere katte i Det Danske Katteregister eller hos Dansk Katteregister.

Can ejeren af dyret findes, er det hans eller hendes ansvar og vedkommende har derfor pligt til at betale dyrlægeregningen, samt transportomkostninger.

Er der tale om tilskadekomne vildtlevende dyr, der for eksempel påkøres, er det vigtigt at markere stedet, hvis dyret flygter, så en eftersøgning kan sættes i gang.

Forsøg aldrig selv at opspore vildtet, men kontakt Dyrenes Vagtcentral på 1812 eller Falck på tlf. 70 10 20 30. Er vildtet dødt, er det Falck, du skal kontakte.

Finder du et dødt dyr, er det ejeren af grunden, der skal kontaktes, uanset om ejeren er en privatperson, en fond, et selskab eller en kommune. Du kan kontakte Falck som muligvis har en aftale med grundejeren.

Står du overfor et tilfælde af dyremishandling – en overtrædelse af Dyreværnsloven - er det politiet du skal kontakte.

Er du i tvivl, er du velkommen til at kontakte Dyrefondet for råd og vejledning.

DYREFONDET

TLF. 39 56 30 00 · WWW.DYREFONDET.DK